

Jordkjøpslover og urbefolkning i en transatlantisk kontekst 1890–1910

Nettverksmøte Crossings 200

Oslo, 7. mai 2024

Terje Mikael Hasle Joranger
Høgskolen i Innlandet/Anno museum

Komparativ studie av kulturmøter

Crossings 200: nye perspektiver på norsk utvandringshistorie.

En komparativ studie av kontaktsoner mellom urbefolkning og nybyggere i Lake Traverse (Sisseton and Wahpeton) – reservatet i Sør- og Nord-Dakota og i Pasvikdalen i Sápmi i Finnmark.

- Konfliktfylte perspektiver på bruken av jorda som felleseie eller som privat eiendom: kolonisering som ledd i en nasjonsbyggingsprosess iverksatt av sentrale myndigheter.
- Mary Louise Pratts definisjon av kontaktsoner: “sosiale rom hvor ulike kulturer møtes, støter sammen og samhandler, ofte i kontekster med en høy grad av assymetriske relasjoner av dominans og underordning som kolonialisering og slaveri eller følgene av disse (...)”

Problemstilling: Hvordan omtaler samtidige observatører i lokal og nasjonal presse kulturmøter mellom urfolk og kolonister i blandede bosetningsområder i Norge og i USA rundt 1900? I hvilken grad gjenspeiler kulturmøtene likeverd eller i hvilken grad er forholdet preget av assymetriske relasjoner mellom partene?

Ekspansjon og jordkjøpslover i USA

- Manifest Destiny: De føderale amerikanske myndighetenes ønske om en (hvit) bosetning fra kyst til kyst.
- Oppkjøp av store landområder gjennom kjøp og erobring på 17- og 1800-tallet. Offentlig land i USA betraktet som en utømmelig verdi som skulle benyttes til å skaffe midler til den føderale regjeringen.
- Nordvest-forordningene av 1785 og 1787 grunnlag for salg av offentlig land til nybyggere. Drøftinger og traktater på 1800-tallet mellom myndigheter og ulike stammer forutsetninger for åpning av nye landområder for nybyggere og opprettelse av reservater for urbefolkningen.
- To nasjonale lover fremmet innvandring og ekspansjon på det amerikanske kontinentet.
  - **Homestead Act 1862:**
    - 160 acres etter visse kriterier, ugifte kvinner adgang til å kjøpe land.
  - The General Allotment Act, the Severalty Act eller **Dawes Act 1887**
    - Land i reservat oppdelt og solgt i enheter på 160, 80 og 40 acres, også for gifte kvinner.
    - Usolgt land kunne selges til hvite nybyggere.
    - Lovgivningens formål å innlemme indianere i amerikansk levemåte: fra erobring til assimilering.

Norsk-amerikansk historiografi

- I stor grad fokus på norske immigranter og deres utvikling i deres nye hjemland.
- Få studier om norske immigranter og deres interaksjon med andre etniske grupper.
- Myten om «tomt land»: Den nord-amerikanske urbefolkningen i stor grad utelatt i beskrivelsen av nybyggerliv og dannelsen av norske bosetningsområder i USA.

Farmere i Wisconsin. Fotograf: Andrew L. Dahl. The State Historical Society of Wisconsin.

Norsk-amerikansk historiografi

- Urfolk i ulike beretninger på 1800-tallet omtales som eksotiske, «de andre», delvis omtalt med respekt, men også som truende og ville.
  - Norsk Skilling-Magazin
  - Amerikabrev
  - Reiseskildringer
- US-Dakota-krigen i 1862 skapte et stigmatiserende tidsskille.
- Kulturmøter mellom urbefolkning og norske nybyggere omtalt i norsk-amerikanske studier fra 2000-tallet.
  - Eks: Karen V. Hansens case om kontaktsoner mellom norske nybyggere og Dakota-indianere i Spirit Lake Dakota Reservation i Nord-Dakota 1890-1930.

KAREN V. HANSEN

ENCOUNTER ON THE GREAT PLAINS

Scandinavian Settlers and the
Dispossession of Dakota Indians, 1890–1930

Lake Traverse (Sisseton og Wahpeton) - reservatet

- Lake Traverse-reservatet i Sør-Dakota og Nord-Dakota.
- Beliggende i Great Plains-regionen.
- Bebodd av medlemmer av Sisseton og Wahpeton Sioux-stammen, underavdelinger av Isanti- (Santee) Dakota-nasjonen.
- Reservatet opprettet i 1892 da 574,000 acres (2 296 000 dekar) av Sisseton og Wahpeton sine landområder ble åpnet for bosetning.

Kilde: [1860R Lake Traverse Reservation Locator Map - Lake Traverse Indian Reservation - Wikipedia](#)

Lane or Dr. W. D. Hoover, Paola. 3t+

ANOTHER CHANCE FOR A HOME.

It is expected the Sisseton and Wahpeton reservation of lands that are near Watertown, South Dakota, and that join Minnesota at Lake Traverse, will by President Harrison's Proclamation, be opened for settlers under the Homestead Act, about April 15, 1892. The Great Rock Island and Albert Lea are the only lines giving choice of routes to Watertown.

You can go via the twin cities of St. Paul and Minneapolis and see the great Wheat Center of the Northwest.

The other route is via Davenport, Cedar Rapids, Spirit Lake, Iowa, and Pipestone Minnesota, to Watertown, South Dakota.

The Land office is located at Watertown and this is your chance to secure a quarter section of good land.

Address for full information as to rates, etc,
JNO. SEBASTIAN, G. T. & P. A., Chicago.

Western Spirit, Paola, Kansas April 15, 1892

Kilde: newspapers.com 15 Apr 1892, 2 - The Western Spirit at Newspapers.com

Sápmi: Pasvikdalen i Øst-Finnmark

Pasvikdalen i Øst-Finnmark regulert gjennom traktater i perioden 1751-1826 mellom Norge, Sverige, Russland og storhertugdømmet Finland.

Østsamene i regionen hadde etablert reindrift fra gammelt av. Grensedelingen delte østsamenes gamle siida-områder.

Regionen nær den finske grensen åpnet for ekspansjon og salg av offentlig land.

Gode fiske- og jordressurser førte til innvandring av finske nybyggere fra midten av 1800-tallet.

Sápmi: Pasvikdalen i Øst-Finnmark

Som ledd i en norsk nasjonsbyggingsprosess begynte myndigheter å utvikle regionen gjennom veibygging, bosetningspolitikk og en fornorskingsprosess. Målet var å opprette norsk etnisk, kulturell og religiøs autoritet innenfor Norges grenser.

Marginalisering av større grupper i regionen, den samiske og kvenske (norsk-finske) befolkningen, som ikke behersket det norske språket.

Lovgivning et viktig redskap i fornorskingspolitikken:

Lov om statsborgerskap 1888: krav om norsk eller svensk statsborgerskap for å erverve fast eiendom i Norge. For å få norsk statsborgerskap kunne det videre settes krav om at vedkommende behersket norsk.

Jordsalgloven 1902. §1 c): “ved avhendelse av statens jord måtte [man] se særlig hen til om vedkommende ”kan tale, læse og skrive det norske Sprog og benytter det til daglig Brug”.”

Hierarkidannelse i flerkulturelle samfunn

- Dannelsen av usynlige hierarkier i flerkulturelle samfunn basert på sosial og etnisk («rasemessig») bakgrunn.
- Myndighetene i samfunn preget av ekspansjon og nasjonsbygging har en definisjonsmakt til å klassifisere folkegrupper i hierarkiet etter hvordan de passet inn i elitens verdenssyn. Paralleller i USA og Norge fra ca. 1850.
- Nasjonsbygging og konstruksjon av nasjonale myter viktige årsaker til klassifiseringen av ulike grupper i samfunnet. Eks: Innvandringsteorien (Keyser, Munch) i Norge, Manifest Destiny (USA).
- Men: I hvilken grad gjenspeilet det assymetriske forholdet mellom urbefolkning og norske nybyggere seg i kontaktsoner med tettere samkvem mellom gruppene?

Aviser

Norge:

Finmarkens Amtstidende (Varangeren), Vadsø 1890-1910

Finnmarksposten, Hammerfest 1890-1910

USA:

Engelskspråklige aviser

The Sisseton Weekly Standard 1904-1910

Norskspråklige aviser

Sisseton Posten (digital) 1902-1910

Decorah-Posten (paper copies) 1894-1910